

Titel: Kapitel XIII.

Citation: "Kapitel XIII.", i *Proceskommissionen af 1868. Offentliggjort 1877*. Onlineudgave fra Lovforarbejder: <https://tekster.kb.dk/catalog/jura-texts-r03-shoot-chptrd1e30051/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: *Proceskommissionen af 1868. Offentliggjort 1877*

Ophavsret: Love, administrative forskrifter, retsafgørelser og lignende offentlige aktstykker er ikke genstand for ophavsret. Du kan frit kopiere, distribuere eller fremføre materialet uden at bede om tilladelse.
Hvis materialet indeholder selvstændige bidrag, skal du være opmærksom på, at disse bidrag kan være beskyttet af ophavsret. Selvstændige bidrag må gengives i forbindelse med aktstykket. Hvis det selvstændige bidrag bruges adskilt fra aktstykket, gælder de øvrige ophavsretlige regler.

til §§ 146 og 147 kan paalægges ikke blot Parten men ogsaa hans Rettergangsfuldmægtig eller efter Omstændighederne begge, forsaavidt det maa antages, at de ere skyldige eller medskyldige i det stedfundne ulovlige Forhold. At der i saadanne Tilfælde, hvor flere ere medskyldige i det Forhold, der paadrager Bøden, bliver at anvende Straf imod hver især af dem, følger af den almindelige Grundtænkning i Straffelovens § 30.

I §§ 150—51 gives der særegne Straffebestemmelser for Sagsførere, til hvis Forhold i Rettergang der med Høje kan stilles større Forbringinger, end der gjøres gjældende overfor Andre. I Doerensstemmelse hermed fastsætter § 150 kvalificeret Bødestraf for Sagsførere, der ved opdygtede Udsættelsesgrunde eller andre Udflugter forhale Retssager, hvorhos der i Righed med Frd. 16de Januar 1828 § 14 er givet en almindelig Straffebestemmelse om andet ulovligt Ophold af Sager, hvori Sagsførere maatte gjøre sig skyldige. Hvad angaar de i § 151 ommeldte Forhold, indeholder den bestaaende Lovgivning kun en særlig Straffebestemmelse, forsaavidt saadant Forhold er udvist i en henretteret Sag, ligesom det vistnok er almindelig antaget, at Sagsførere udenfor det nævnte Tilfælde overhovedet ikke kunne straffes for Efterladenhed i at fremme Retssager, medmindre den er forsærlig. Det her imidlertid hævdes, at et saadant Forhold ikke blot er en Forførelse imod Mandanten, men tillige et Brud paa Sagsføreren's Pligter overfor det Offentlige. Dette Synspunkt laa ganske vist fjernere under den skriftlige Procedure, hvor Retssplejens Interesse i, at Sagerne fremmes med tilbørlig Hurtighed, ikke tydelig gjør sig gjældende. Under den nye Ordning vil derimod Forhaling af Sagerne i en væsentlig Grad kunne virke hæmmende paa Retssplejen.

Det er en selvfølge, at de ovenfor omhandlede Straffebestemmelser ikke udtomme det Strafansvar, Sagsførere kunne paadrage sig ved Forførelser i Rettergang, men kun indeholde et Supplement til Reglerne i Straffeloven, hvis Kapitel 13 om Forbrydelser i Embedsforhold efter Udsættels Forudsætning — der iøvrigt maa anses for stemmende med hvad der efter rigtig Fortolkning ligger i den gjæl-

dende Ret — ogsaa er anvendeligt paa Sagsførere, se Udsættelse til Lov om Domsmagtens Ordning m. m. § 132. Naar en Sagsfører skal drages til Ansvar efter Straffelovens Kapitel 13, maa dette imidlertid ordentligvis ske under en særskilt Straffelag, som efter offentlig Foranstaltning anlægges imod ham, ganske i Doerensstemmelse med de almindelige Regler om Paataler af Embedsforførelser. Herfra bør vistnok ingen Undtagelse gjøres, naar Straffen overstiger Bøden. Ifølge den bestaaende Lovgivning kan vel Straf af Fortabelse af Retten til at udøve Sagsførervirksomhed idømmes en Sagsfører akteshorisk under Hovedsagen; men en saadan Fremgangsmaade strider ganske imod de Grundtænkninger, der iøvrigt følges i Strafferetsplejen. Forsaavidt derimod den af Sagsføreren forskyldte Straf ikke overstiger Bøden og ingen særlig Bevisførelse udførelses for at oplyse det strafbare Forhold, er det formentligt naturligt at aabne Udgang til Straffens Udømmelse under selve den Sag, hvori Forførelsen er begaaet. Dette fastsættes i § 152.

§ 153 stemmer ganske med den gjældende Ret.

Kapitel XIII.

Om den tvungne Forligsprobe.

Med Henpaa til dette Kapitels Indhold skal den Bemærkning forudstilles, at Kommissionen ikke har anset en gennemgribende Reform af Forligslovgivningen for indbefattet i den Opgave, som er stillet den. En saadan Reform naar ikke i nogen nødvendig Forbindelse med den paatænkte Omordning af Rettergangsmaaden, og det synes derfor naturligt, at den i al Hald forbeholdes en særlig Lov og uafhængig af Processreformens Gang bringes frem til den Tid, der i og for sig maatte anses for hensigtsmæssigt til dens Gjennemførelse. I nærværende Kapitel har man derfor indskrænket sig til de faa Bestemmelser, som udtoges for at knytte den nye Rettergangsmaade til det bestaaende Forligsinstitut og for at afhjælpe

nogle Mangler ved dette, der i en særlig Grad vilde føles i det nye Processystem.

§ 154 fastsætter, i hvilke Sager Forligsprøve skal finde Sted. Medens Hovedreglen gjøres ganske i Overensstemmelse med den gjældende Ret, ere de i Paragrafen opstillede Undtagelser tillids nye Bestemmelser. Efter den bestaaende Lovgivning skal saaledes i Medførning til den under Lit. b givne Regel Forligsmægling efter Kontraktlage forløses med Hensyn til Medførningen, naar det ikke med fuldkommen Bestemthed kan skjønnes, at Medførningen allerede ifølge Hovedlagens Indhold har været undergiven Forligsmægling, hvilket kun sjælden vil være Tilfældet. Da Forhandlingerne under den i Hovedsagen foretagne Mægling imidlertid ordentligvis vilde have udstrakt sig ogsaa til denne Side af Parternes Mellemløbet, bliver særlig Forligsprøve med Hensyn til Medførningen i Almindelighed en unyttig Foranstaltning, og efter Udskiftet ligger det saa meget nærmere at opgive denne Formaltet, som Medførningen ifølge § 101 ikke skulle gjøres gjældende under Søgemaalform, men behandles aldeles som en Bestanddel af Indførningens Forfarer. Den i Lit. c omhandlede Undtagelse er kun ny, forsaavidt den foruden Veretjager omfatter de øvrige Tilfælde, i hvilke hurtig Retssforfølgning i Overensstemmelse med fjerde Afsnit Kapitel II finder Sted, en Undtagelse, der er grundet i lignende Hensyn som den gjældende Undtagelse af Veretjager fra Forligsmægling. Det er iøvrigt en Selsølgelse, at det kun er den tvungne Forligsprøve, der bortfalder i disse Tilfælde. Hermed er altsaa ikke ubestemt, at Parterne, naar de ere enige, kunne møde frivilligt for Forligskommissionen og derved forskaffe Sjælden Originalitet ad Overenskomstens Vej. Samtidig med at Udskiftet saaledes har opstillet nye Undtagelser fra Hovedreglen om Forligsmæglings Nødvendighed, har det paa den anden Side ubestemt flere af de gjældende. For det Første ere Sager, der af Embedsmænd antages i Anledning af ærerørige Værdigheder, ikke medtagne, fordi de ifølge Udskiftets Forudsætning for Fremtiden vilde falde ind under Straffeprocessen, se Straffeprocessudskiftets § 1. Fremdeles har man ikke

fundet Grund til blandt Undtagelserne at optage civile Sager, der anlægges af eller imod Ministerierne eller Dørighederne, en Undtagelse, der vistnok heller ikke efter rigtig Forfølgning havde Hjemmel i Red. 10de Juli 1795, men længe har staaet fast i vor Retsspraxis. Efter Forholdets Natur er der aabenbart ikke nogen Grund til, at civile Sager, hvori det Offentlige er Part, skulle gaa Forligskommissionen forbi; thi det kan paa ingen Maade siges, at Forlig ikke kan indgaaes i saadanne Tilfælde, og at Forligsmæglingen som Folge heraf vil være en unyttig Formaltet. Selsø bortsat fra, at det neppe er rigtigt, at vedkommende Autoriteter under ingen Omstændigheder kunne være berettigede til at staa noget af paa Statskasens Forbringere, vil det jo meget godt kunne tænkes, at et Forlig kan opnaaes, hvorved den Private paatager sig Alt, hvad der fordrer af ham. Og naar han er villig hertil, synes det dog høist urimeligt, at han, fordi Staten er hans Kreditor, skal nødes til at udholde en Process, som kunde være undgaaet, og underkaste sig de heraf flydende Udgifter.

Hvad angaar de forligsmæglende Myndigheder, lader Udskiftet det i Landretsager have sit Forblivende ved den gjældende Rets almindelige Regel, hvorefter Mæglingen foretages af Forligskommissionerne, se § 156. For Underrettsjagers Vedkommende bestemmer derimod § 155, at Mæglingen foregaar ved Retten paa den Maade, som hidtil har været gjældende med Hensyn til private Politisager. Dette stemmer med den Stilling, der iøvrigt er anvist Dommeren i disse Sager, og med det Hensyn til Simpeltid og Hurtighed, der i det Hele har været bestemmende ved Underrettsprocedurens Indretning. Den nævnte Bestemmelse er i Virkeligheden heller ikke nogen meget indgribende Forandring af den gjældende Ret, idet de Sager, Udskiftet henlægges til Underretten, netop for en stor Del svare til de Tilfælde, i hvilke der ogsaa efter den bestaaende Lovgivning mægles Forlig af Dommeren. Endnu bemærkes, at det er forudsat i Lovforslaget paa Landet at skulle have sit Forblivende ved den hidtil bestaaende Ordning, saaledes at der for disse Sagers Vedkommende

ikke mægles forlig ved Retten, men foretages den i Lov 10de Mai 1854 § 65 ff anordnede forligsmægling for den særlige Mægler i Tvendefager, *ifr.* § 345.

Naar udtages disse særegne Procesarter, er det efter den gjældende Ret det Almindelige, at Retten først efter Sagens Optagelse til endelig Dom undersøger, om forligsforordningen er behørig loagtagen. Kun forsaavidt en særligt Procedure og Paaførelse af Formaliteter er forlangt af Parterne, afvises der fra denne Fremgangsmaade. Hermed er imidlertid forbunden den Mislighed, at en hel Proces kan spildes derved, at Sagen ender med Afvisning paa Grund af Mangler ved forligsmæglingen, en Mangel, der i det nye paa Umiddelbarhedsprincipet byggede System vilde være endnu langt sjældnere end i den skriftlige Procedure. I § 157 bestemmes det derfor, at Retten, selv om der ikke fremføres Formalitetsindsigelser, ved Begyndelsen af den mundtlige Forhandling og forinden Realitetsproceduren af egen Drift har at undersøge, om behørig forligsmægling har fundet Sted. Ved den Afgørelse, som træffes paa det nævnte Trin af Sagen, maa det da ubetinget have sit forblivende. Det kan der forekomme Tilfælde, hvor det først gennem Realitetsproceduren bliver klart, at en Sag, der umiddelbart er indbragt for Retten, skulde have været Gjenstand for forligsprøve. Men naar henses til de saa og simple Udtageser fra forligsmægling, Udfæstet tilstøder, og til det Kjendskab til Sagen, der efter det nye System allerede gennem Sagsfremstillingerne tilføres Retten, vil dette vistnok blive en Sjældenhed, og den Mulighed, at en enkelt Gang en Sag kan slippe igennem uden at være blevet underkastet den befalede forligsprøve, er aabenbart af ringe Betydning overfor de Member, Forholdelsen af den hidtil fulgte Fremgangsmaade vilde medføre.

I nær Forbindelse med den ovenfor omhandlede Regel staar den i Paragrafens Slutning givne Bestemmelse, som gaar ud paa, at naar overbevidet forlig har været forsøgt i Anledning af Sagen, er forligsforordningen ikke til Hinder for en senere Udvidelse eller Forandring af Søgemaalgrundene eller

Paastande. I den herstende Retssprogs vaages der med megen Strenghed over Efterlevelsen af den Grundsaetning, at Indet af en Sags Realitet kan paaførelse ved Retten, som ikke først har været Gjenstand for forligsmægling. Det hænder derfor ikke sjælden, at en Sag, der i Virkeligheden har været Gjenstand for behørig forligsmægling, desuagtet afvises, fordi det paa Grund af nogen Udbelighed i forligsforordningen eller en ringe Uoverensstemmelse mellem denne og den i Retten nedlagte Paastand ikke med fuldstændig Sikkerhed kan sees, at den stedsundne forligsprøve har omfattet den foreliggende Sag i sin Helhed. En saadan Formalisme giver rig Anledning til en vittløs og spidsfindig Procedure, som ikke yder noget som helst Bidrag til den materielle Retts Fremme, og som det særlig i den mundtlige Rettergang er meget ondt at holde borte. Dette opnaaes ved den omhandlede Bestemmelse i § 157, uden at den Frihed, Udfæstet i saa Henseende giver, kan antages at ville medføre noget virkeligt Tab for forligsmæglingens Kraft og Betydning. En tilsvarende Regel blev iøvrigt for Tvendefagers Bestemmelse allerede givet ved Lov 10de Mai 1854 § 74.

Hvad angaar de følger, Mangel af behørig forligsmægling drager efter sig, henholder Udfæstet sig i det Væsentlige til den gjældende Ret. Dog er der ved § 157 tillagt Retten Myndighed til i Stedet for Sagens Afvisning at beslutte dens Udfæstelse, for at behørig forligsmægling kan finde Sted. Man er herved gaaet ud fra, at der med Hensyn til Væksenheden af den bezaaede Besl. efter Omstændighederne vil kunne være Grund til at forsaame en Part for den Uvished og Udspil, der kan flyde af Sagens Afvisning, selv hvor denne — som det efter Udfæstets Regel for Fremtiden vil blive Tilfældet — sker inden Realitetsproceduren.

Andet Afsnit.

Om Procesmaaden ved Landsretterne.

Her maa først henvises til de almindelige Bemærkninger S. 4 ff, hvor de ledende Grundtætninger ere udviklede. Hvad der her bliver Spørgsmaal om, er Begrundelsen af de enkelte Bestemmelser, efterhaanden som de træde frem. I denne Henseende bemærkes, at man med Forsæt har valgt den kronologiske Ordning af Stoffet, fordi man har ment, at Lovens Fremstilling bliver tydeligt og lettest at fatte, naar den tilbræde Processens Gang, saaledes som denne i Reglen er, fra Begyndelsen til Enden. Deraf følger med Nødvendighed, at det, som fra et systematisk Synspunkt hører sammen, jævnlig kan blive at adskille i Fremstillingen, og at Motiveringens af de enkelte Bestemmelser jævnlig kan komme til at indeholde Gjentagelser.

Kapitel I.

Om de Skrifter, som vejes mellem Parterne, og om de Skrifter, som skulle forelægges Retten forinden den mundtlige Forhandlings Begyndelse.

Forholdet mellem Kap. I. og Kap. II. er ikke det, at Kap. I. indeholder, hvad der i systematisk Forstand kan kaldes den forberedende Skriftverling, og Kap. II. alene den mundtlige Forhandling uden at beskaffe sig med den skriftlige Forberedelse af samme. En saadan Ordning af Stoffet er umulig, naar Fremstillingen skal være kronologisk. Thi al Skriftforberedelse afhører ikke fra det Øjeblik, da den mundtlige Forhandling begynder. Det er tværtimod uundgåeligt, at der ogsaa, efterhaanden som den mundtlige Forhandling strider frem, kan blive Spørgsmaal om skriftlig Forberedelse, f. Ex. naar det kommer til Bevisførelse (§§ 180 og 182) eller naar der bliver Spørgsmaal om efterfølgende Fremsettelse af nye Anbringender eller Paastænde (§§ 168, 169). Forholdet mellem de nævnte 2 Kapitler er altsaa dette, at Kap. I. omhandler de

Skrifter, som fremkomme, forinden den mundtlige Forhandling begynder, saavel de i egentlig Forstand blot forberedende Skrifter som de til Grundlag for den mundtlige Forhandling tjenende Skrifter, og Kap. II. omhandler Proceduren, efterat den mundtlige Forhandling er begyndt, baade forsaavidt angaar Raaden, hvorpaa og Ordenen, hvori de mundtlige Fremstillinger foregaa, og forsaavidt angaar de skriftlige Meddelelser, som skulle gaa ferud for den mundtlige Forhandling.

Som det allerede fremgaa af de almindelige Bemærkninger S. 4 ff. maa der med Hensyn til de i Kap. I. omhandlede Skrifter skelnes mellem dem, der blot skulle tjene til at underrette Modparten om det, der agtes anført, men som ikke iøvrigt vedkomme Retten, og dem, som ere beregnede paa at tjene til egentlig bindende Grundlag for den mundtlige Forhandling og forsaavidt ere beregnede paa at forelægge ikke blot for Parterne, men ogsaa for Retten.

I §§ 159, 162, 163 omtales de Skrifter, som blot have til Djened at underrette Modparten om, hvad der agtes fremsagt, men som iøvrigt ikke have nogen anden Betydning for Processen. De ere altsaa nærmest bestemte til at belære begge Parter saaledes om hinandens Opfattelse af Sagen, at det bliver enhver især af Parterne muligt at formulere bestemte Sagsfremstillinger, der da tjene til bindende Grundlag for den mundtlige Forhandling. Om disse Sagsfremstillinger handles der i §§ 165 og 166. Derefter handles der i § 167 om Sagsfremstillingernes Forhold til den blot forberedende Skriftverling mellem Parterne, og i §§ 168 og 169 om Forholdet mellem Sagsfremstillingerne og de mundtlige Forhandlinger i Sagen. En Folge af disse Paragrafer er, at Sagsfremstillingerne ikke kunne undværes, men Anblades af at fremkomme med dem er at sætte lig med Udelblivelse, jfr. § 170, medens derimod den rent forberedende Skriftverling, forsaavidt Parterne ere enige herom, kan helt bortfalde, naar kun Sagsfremstillingerne desuagtet fremstafes, jfr. § 172.

Naar vi nu foreløbig helde os til de